

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

na období školního roku 2019/2020

Úvod:

„Prevenčí obecně rozumíme opatření předcházející a minimalizující jevy spojené s rizikovým chováním a jeho důsledky. Za primární prevenci rizikového chování považujeme výchovně-vzdělávací či jinou intervenci směřující k předcházení výskytu rizikového chování nebo pomáhající řešit jeho důsledky.

Primární prevence se tak týká především formování správných postojů, znalostí a kompetencí. Na úrovni práce s ohroženými a jinak znevýhodněnými skupinami lze použít pojmu selektivní primární prevence a v případě, že se jedná o ohrožené jedince či jedince, u kterých se již objevuje rizikové chování, mluvíme o indikované primární prevenci. V okamžiku, kdy primární prevence (a tedy i selektivní a indikovaná) selhává, aktivizujeme prevenci sekundární, popř. terciární, která je určena převážně těm jedincům, kteří vykazují vážné formy rizikového chování, jež není možné již zvládat běžnými preventivními opatřeními, např. drogové závislosti, kriminální jednání, ...). Sekundární a terciární prevence má zabránit další recidivě a eliminovat co nejvíce rizik související s rizikovým chováním. Ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péči se tak mohou vyskytovat všechny typy prevence zmiňované výše.“

Minimální preventivní program tvoří páteř primárně a sekundárně preventivního působení v rámci ovlivňování plného spektra rizikového chování v zařízení VÚ a SŠ Dřevohostice. Program vychází a je v souladu se závaznými metodickými pokyny MŠMT, právními dokumenty ČR, Vnitřním řádem VÚ a SŠ Dřevohostice, Dlouhodobou strategií prevence rizikového chování, ŠVP VÚ a SŠ Dřevohostice, Koncepcí resocializace a reedukace VÚ a SŠ Dřevohostice a Standardy kvality péče o děti zpracované VÚ a SŠ Dřevohostice.

Charakteristika instituce:

VÝCHOVNÝ ÚSTAV

Výchovný ústav pro mládež je chlapecké výchovně vzdělávací zařízení (dále jen Zařízení) a pečuje o děti starší 15 let se závažnými poruchami chování, u nichž byla nařízena ústavní výchova či případně usnesení soudu o předběžném opatření o umístění do zařízení. Může zde být umístěno i na tzv. výjimku MŠMT i dítě starší 12 let, má-li uloženu ochrannou výchovu a v jeho chování se projevují tak závažné poruchy, že nemůže být umístěno v dětském domově se školou. V zařízení je zajištěno základní právo každého dítěte na výchovu a vzdělávání v návaznosti na ústavní principy a mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána, jsou tu vytvářeny podmínky podporující sebedůvěru dítěte, rozvíjející citovou stránku jeho osobnosti a umožňující aktivní účast dítěte ve společnosti. S dítětem je zacházeno v zájmu plného a harmonického rozvoje jeho osobnosti s ohledem na potřeby osoby jeho věku.

Cílem naší práce je zajišťování adekvátní náhradní rodinné péče v naší školské instituci, jejíž kapacita je 28 dětí. Zařízení může mít 4 výchovné skupiny. V jedné výchovné skupině může být maximálně 8 dětí. Také disponujeme bytovou jednotkou, která umožňuje vybraným mladým dospělým ve výstupní fázi samostatný pobyt a plynulý přechod do reálného života.

Výchovný ústav poskytuje celé spektrum služeb dětem a mladým lidem vykazujícím známky poruch chování v úrovni disociality, asociality až antisociality. Obecným cílem poskytovaných služeb je ovlivnění postojů a chování dítěte k prosociálnějším formám chování v modelovém prostředí ústavu a poté jejich přenos do reálného života. K tomuto cíli používá naše zařízení pedagogických, speciálně pedagogických, poradenských, psychologických a socioterapeutických metod a přístupů. Nejčastěji se používané metody našeho zařízení dělí na složku vzdělávací, složku výchovnou a složku poradenskou. Specifický význam zařízení spočívá v odstraňování a reparaci závažných nedostatků v oblasti psychických procesů (myšlení, prožívání) a chování způsobených specifickými vlivy na dosavadní vývoj dítěte, zvl. vlivy nepodnětného sociokulturního prostředí, nepřiměřených nároků předchozích vzdělávacích a výchovných institucí, hereditární zátěží apod.

STŘEDNÍ ŠKOLA

Stavební práce - 2 letý obor

Učební obor Stavební práce připravuje studenta na výkon stanoveného okruhu pracovních činností povolání stavební dělník - na výkon pomocných stavebních prací. Denní studium je určeno pro studenty, kteří splnili povinnou školní docházku a jsou zdravotně způsobilí. Příprava je ukončena závěrečnou zkouškou a vydáním výučního listu.

Strojírenské práce - 3 letý obor

Učební obor Strojírenské práce se zaměřením zámečnické práce a údržbu připravuje studenta a na výkon stanoveného okruhu pracovních činností povolání strojírenský dělník. Zejména na výkon rutinních montážních prací a na montáž svařovaných konstrukcí. Absolvent ovládá základní operace ručního zpracování kovů a dalších ve strojírenství používaných materiálů. Je seznámen se základy strojního obrábění, ovládá základní práce na stolním soustruhu, vrtačkách a bruskách.

Vytýčení rizikového chování a aktivit prevence:

Sledované rizikové chování

- a) agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedií, násilí, vandalismus, intolerance, rasismus a xenofobie, nevhodné sexuální chování spojené s prostitucí a promiskuitou,
- b) záškoláctví,
- c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling.

V našem zařízení vědí děti od prvního dne pobytu, na koho se mohou obrátit se svými dotazy nebo kde získají potřebné informace. Mají možnost kdykoli prohodit svoje problémy s etopedem - metodikem prevence rizikového chování nebo ředitelem – výchovným radcem

zařízení. Již při nástupu dítěte je mapováno jeho rizikové chování v době před umístěním a také jsou stanoveny hypotézy na možné rizikové chování v rámci zařízení a v nové vrstevnické skupině. Vzhledem k tomu, že je u nás kumulace několika typů rizikového chování, řešíme problematiku, jak s jedinci individuálně, tak ve skupinách či se všemi dětmi dohromady. Vše se odvíjí od závažnosti rizikového chování a s ohledem na adekvátní a efektivní přístup.

Prevence rizikového chování našich dětí nás provází v každodenních činnostech a je prakticky neoddělitelnou součástí speciálně pedagogické práce našeho týmu.

Pravidelné a průběžné preventivní aktivity:

Individuální, skupinová a rodinná poradenství, krizová intervence, případové konference - etoped (metodik prevence), ředitel (výchovný poradce)

Individuální a skupinová psychoterapie, krizová intervence, rodinná terapie, případové konference – externí psycholog, psychiatr

Týdenní pedagogické trojky (učitelé, vychovatelé, odborný personál + děti) a reflexe chování dětí včetně jejich rizikového chování

Diskusní večerní skupinové kluby zaměřené na nejrozličnější typy rizikového chování

Celoústavní komunity

Schránka důvěry

Návštěvy filmových a divadelních představení.

Návštěvy výstav a kulturních akcí

Turistické výlety

Činnost žákovské knihovny

Sportování v zařízení i mimo něj

Pracovní a výtvarné aktivity

Socioterapeutické skupiny

Canisterapie

Jednorázové aktivity v rámci prevence a spolupráce s dalšími institucemi:

Den dětí

Sportovní soutěže

Olympiády

Výchovné koncerty

Výtvarné soutěže

Besedy s odborníky podle možností zařízení a momentální nabídky akcí

Namátkové návštěvy výcvikových psů PČR v rámci jejich tréninku na vyhledávání OPL a výbušnin, pohovory s kompetentními příslušníky

1. Primární prevence

Spolupráce speciálního pedagoga (metodika prevence) s pedagogy a dalšími odborníky při práci s dětmi – vyhledávání vhodných témat a aktivit.

Spolupráce zařízení s rodiči dětí, jejich zákonnými zástupci a osobami blízkými.

Besedy s terapeuty a klienty léčebného zařízení pro drogově závislé, besedy s pracovníky K - centra, PČR.

Projekce videofilmů s vybranou problematikou a následnou diskuzí k tématu v rámci ročního plánu (výchova k zdravému způsobu života)

Nabídka programů zájmových činností a kroužků

2. Sekundární prevence

Důsledné dodržování stanovených hranic vhodného chování v zařízení

Pravidelná osvěta a zpětná vazba na výskyt rizikového chování

Zprostředkování spolupráce s K-centrem

Spolupráce s psychiatricko/psychologickými ambulancemi

Spolupráce s osobami odpovědnými za výchovu v rámci rodinného poradenství

Spolupráce s kurátory dětí (OSPOD)

Spolupráce s neziskovým sektorem

3. Terciární prevence

Detoxifikace v nemocnicích

Pobyty v léčebně výchovných ústavech či v zařízeních vyžadujících intenzivní individuální péči

Hospitalizace v psychiatrických léčebnách, terapeutické pobyty v PL

Charakteristika cílové skupiny:

Cílovou skupinu Minimálního preventivního programu tvoří děti a jejich sociální kontext (zvl. vrstevnická skupina, komunita a zprostředkovaně i rodina). Jedná se o jedince mužského pohlaví, kteří mají soudem nařízenou ústavní či uloženou ochrannou výchovu. V posledních letech se v našem zařízení zvyšuje počet dětí, které jsou v pedopsychiatrické péči a jsou medikované.

Mezi osobnostní charakteristiky dětí patří často impulsivní chování spojené s agresivitou, neochota podřídit se formálním autoritám a jimi prezentovaným normám, neochota odložit uspokojení, malá sebedůvěra, citová deprivace, poruchy soustředivosti, hyperaktivita, nedostatečný rozvoj sociálních dovedností, snížená odolnost v zátěži a náročných životních situacích, emoční instabilita, silná averzivní stimulace atd.

Rodinné prostředí těchto dětí často vykazuje přes značnou variabilitu v obecných charakteristikách rodinných systémů základní shodu v některých rysech. Jedná se o rodiny s atmosférou uzavřenosti a nedůvěry vůči okolnímu světu. Rozdělení odpovědnosti týkající se hranic, dělby moci a povinností není zřetelné, výchovné styly jsou nahodilé a nekonzistentní, postrádají sebereflexi jejich nositelů, postoj k dětem postrádá zřetelné normy. V některých případech je postoj k dětem označován jako zanedbávání, týrání či zneužívání, komunikace v rodině bývá chaotická, plná hostility a vzájemných nedorozumění, komunikační vzorce jsou stereotypní, zablokované, události a pocity nereflektované, provoz domácnosti často nezvládnutý a nebývajícím zajištěným ani základní sociální potřeby dítěte v rodině.

V dnešní době hraje významnou roli pro děti v naší společnosti a cílové skupině především vrstevnická skupina a její vliv je leckdy silnější než působení rodiny a vlastní osobnostní

předsevzetí. Běžnou aktivitou uvnitř komunity dospívajících se v posledních letech stalo užívání marihuany a dalších návykových látek. Většina našich dětí má za sebou kratší či delší působení v takových skupinách, které jim zpočátku poskytly pro ně důležité zázemí a falešný pocit důvěry. Často po příchodu do zařízení cítí úlevu, že se jim podařilo vymanit z vlivu závadového prostředí, přestože o to sami z vlastní vůle původně neměli zájem. Problémem zůstávají návraty do prostředí, kde vrstevnické skupiny operují a často dochází i tomu, že dítě neodolá tlaku okolí a vrátí se zpět k rizikovému chování.

Použité prostředky:

Aktivita Minimálního preventivního programu se prolínají v rámci vzdělávacího a výchovného systému a jeho elementů jednotlivými činnostmi a oblastmi každodenního života v instituci a to na všech jeho úrovních (v odborné přípravě personálu, v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, ve výuce jednotlivých předmětů, v rámci teoretické přípravy odborného učiliště, ve struktuře programu, v poradenských a terapeutických činnostech orientovaných na jedince i skupinu, v rámci Koncepce resocializace a reedukace zařízení, v aktivitách orientovaných na spolupráci s rodiči, ve výběrových zážitkově pedagogických aktivitách, atd.).

Oblasti Minimálního preventivního programu:

1. OBLAST VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ

Pedagogičtí pracovníci zařízení absolvují podle možností programy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Pedagogové se v rámci svých možností zúčastní aktivit zaměřených na protidrogovou prevenci a problematiku rizikového chování. Zařízení jim poskytuje nabídku programů seminářů a školení zabývajících se touto tematikou. Pedagogičtí pracovníci se účastní pravidelných supervizních setkání.

2. OBLAST ŠKOLNÍ VÝUKY

V rámci teoretické výuky i odborného výcviku jsou s přihlédnutím ke specifikům cílové skupiny do vzdělávacího procesu zařazovány specifické informace týkající se problematiky prevence rizikového chování i prvky aktivního sociálního učení a terapie realitou. V oblasti teoretické výuky je v určených předmětech v rámci jejich osnov věnován prostor etické a právní výchově a výchově ke zdravému životnímu stylu. Témata jsou poté dále rozpracovávána v jednotlivých výchovných skupinách v rámci večerních komunit a tematicky orientovaných skupin, přičemž zaměření těchto diskusních klubů jsou vybírána aktuálně podle potřeb dětí a v souvislosti s aktuálním výskytem rizikového chování.

3. OBLAST PŮSOBNÍ MIMO ŠKOLU

Větší část dne tráví děti mimo prostředí školy ve svých výchovných skupinách a účastní se bohatého odpoledního programu s širokým spektrem zážitkově orientovaných činností. Programy tvořené v denním, týdenním, měsíčním a ročním horizontu ve spolupráci s dětmi jsou realizovány v rámci jednotlivých výchovných skupin a prostřednictvím zájmových kroužků vedených vychovateli i kroužků realizovaných mimo zařízení jinými organizacemi zabývajících se zájmovou činností dětí.

Veškeré aktivity Minimálního preventivního programu se prolínají s Celoročním plánem práce na školní rok 2019/2020

4. SPOLUPRÁCE S RODIČI

V souladu s uvedenými charakteristikami cílové skupiny je spolupráce s rodinou na výchovných, resocializačních a reedukačních cílech občas problematická. Význam spolupráce s rodinou však považujeme za velmi podstatný, snažíme se v rámci návštěv rodičů v našem zařízení, motivovat rodiče k tomu, aby se zvýšil jejich aktivní podíl na výchově dítěte a prevenci rizikového chování. Pravidelně telefonicky informujeme rodiče o chování dítěte, pomáháme rodičům rozeznat známky rizikového chování v místě bydliště. V indikovaných případech usilujeme ve spolupráci s OSPOD o pravidelné setkání určitých rodičů v rámci rodinného poradenství.

5. VÝSKYT RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Pravidelnou součástí resocializační a reedukační práce je monitorování úrovně zjevně projeveného rizikového chování a to v prostředí mimo ústav (na pravidelných dovolenkách či nedovolených opuštěních zařízení) i v průběhu pobytu v ústavu. Zařízení disponuje vypracovanými metodikami rozpoznávání a řešení případných konkrétních projevů chování mimo normu. Monitorování se děje kontinuálně v rámci nepřetržitého provozu a v okamžiku podezření či projevu problémového jevu je okamžitě kontaktováno vedení zařízení a metodik prevence sociálně patologických jevů. Následně se v rámci situačních metodických porad hledá a poté realizuje efektivní strategie řešení dané problémové situace. Celý případ je potom reflektován na celou ústavní komunitu a reflektován na pravidelných metodických poradách.

6. DIFERENCIOVANÝ PŘÍSTUP

V rámci individuální péče má zařízení vypracovanou koncepci pravidelného individuálního působení na každého jedince formou tzv. Plánu rozvoje osobnosti dítěte a systému klíčových pracovníků. Tyto instituty poskytují potřebnou diferenciovanou péči, zaměřenou podle aktuální situace a potřeb konkrétního jedince.

7. PORADENSKÉ SLUŽBY

Opět v souladu s resocializační koncepcí zařízení má ústav vypracovanou strategii pravidelného individuálního a skupinového poradenského působení. Každé dítě má možnost kdykoliv vyhledat bezpečný kontakt s etopedem zařízení, je pravidelně v kontaktu s kmenovým vychovatelem, se kterým v rámci individuálních rozhovorů reflektuje své aktuální problémy. Dítě se dále účastní pravidelných komunitních setkání celého zařízení. V tomto školním roce k nám bude každých 14 dní dojíždět externí psycholog, který bude s dětmi pracovat individuálně a pomáhat při řešeních jejich problému s rizikovým chováním.

Řešení přestupků:

Dojde-li rizikovým chováním k porušení ustanovení školního nebo vnitřního řádu, je toto klasifikováno jako hrubý přestupek a jsou z toho vyvozeny patřičné sankce.

V případě, kdy selže prevence, je přistoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem
2. podle zjištěných informací spolupráce s rodinou
3. doporučení kontaktu s odborníky
4. uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
5. v případě porušení zákona oznámení Policii ČR

Cíl programu:

Cílem Minimálního preventivního programu VÚ a SŠ Dřevohostice na období roku 2019/2020 je u sledované cílové skupiny prostřednictvím výše uvedených aktivit ovlivnit problematiku rizikového chování na úrovni viditelných projevů chování mimo vymezenou normu. Specifika jsou přitom dána zvl. tím, že cílová skupina se nachází v situaci nařízené ústavní nebo ochranné výchovy, tedy, že většina z jedinců již ve své minulosti absolvovala masivnější zkušenost s problematikou určitého rizikového chování či pochází zároveň z problematického nebo má chybějící sociální zázemí.

V souvislosti s těmito a dalšími specifiky je předkládán Minimální preventivní program zaměřen spíše sekundárně preventivně. Program je zaměřen na diagnostiku hloubky poruchy chování a aplikaci účinné individuální strategie. Cílem je zamezit růstu problému u jedince, zprostředkovat mu zkušenost se ztrátami souvisejícími s jeho rizikovým životním stylem a zvýšit tak jeho motivaci k postupné změně životního stylu ve smyslu prosociální orientace. Zvýšená motivace se potom může projevit v existenci alespoň částečně formulované objednávky jedince vůči instituci, která může poté sama nabídnout pomoc orientovanou výchovně, resocializačně, poradensky nebo terapeuticky a může i zprostředkovat odbornou pomoc navazující instituce orientované na poskytování klientem vyžádané služby.

Takto nahlíženo se jedná o program, který umožňuje vhodným působením na individuální převzetí odpovědnosti za důsledky svého chování vytvořit prostor pro sociální pomoc. Zároveň jedná o způsob pomoci orientovaný spíše na proces než řešení, respektuje vývojové zákonitosti zrání jedince a může přinést efektivní výsledky spíše v dlouhodobějším horizontu s ohledem na jedinečný kontext životního příběhu dítěte než v krátkodobé perspektivě jeho pobytu v zařízení.

Zjišťování efektivity programu:

Efektivita realizovaného Minimálního preventivního programu je zjišťována prostřednictvím standardních kvantitativních a kvalitativních nástrojů a to průběžně před, při a po skončení každé etapy programu a po ukončení celého programu v rámci standardního katamnestického šetření.

Nejvýznamnějším kritériem efektivity však zůstává subjektivní pocit užitečnosti pro jednotlivé účastníky programu podle teze, že: efektivní je takový program, na jehož **tématu** vezmou jedinci **účast**, neboť pro ně má v tu chvíli **smysl**. Z těchto důvodů se snažíme, aby se na přípravě programů chlapci sami podíleli, jde nám o to, abychom v maximálně možné míře vycházeli vstříc jejich objednávce a nesnažili se z naší pozice neúspěšně odhadovat přání, která u nich jen předpokládáme. Lze opět uvést tezi, které se držíme: známe snad cíl, kam chceme dojít, ale i ten se v průběhu cesty mění a cestu volíme vždy ve spolupráci s tím, kdo se po ní má vydat. V rámci měření efektivity samozřejmě nezapomínáme ani na kvantitativní a další kvalitativní metody zkoumání, z nichž za zvláště důležité považujeme všestranná katamnestická šetření zaměřující se na sociální úspěšnost chlapce po jeho odchodu ze zařízení do reálného života.

Závěr:

Minimální preventivní program VÚ a SŠ Dřevohostice na rok 2019/2020 představuje syntézu přístupů, které zařízení používá v ovlivňování jedinců vykazujících známky poruch chování v širším slova smyslu. Program teoreticky vychází z eklektického způsobu uvažování a ovlivňování jedince i sociální skupiny, mimo přístupů speciálně pedagogických používá postupy poradenského a terapeutického charakteru. Program je vnímán jako základní nástroj prevence rizikového chování v našem zařízení a je koncipován jako kontinuální aktivita, je sestaven z množství jednorázových i déleodobějších akcí, které jsou ideově i metodicky propojeny a je orientován i realizován jako sekundárně a terciálně preventivní s primárně preventivními vstupy.

Vypracoval: Mgr. Hrabovská Kateřina

Dřevohostice 1.9.2019

**Přílohy: harmonogram MPP
program proti šikanování
preventivní protidrogový program**

Harmonogram MPP na školní rok 2019 - 2020

1. Volnočasové aktivity žáků

Zapojení aktivit pořádaných zařízení a různými organizacemi.

2. Schránka důvěry

Dětem by měla sloužit hlavně tehdy, kdy se dostanou do problémů v souvislosti s návykovými látkami nebo s ostatním rizikovým chováním /celoročně/.

3. Seznámení žáků s MMP

(říjen celouštavní komunita, průběžně na diskuzních klubech, v hodinách občanské a rodinné výchovy)

4. Prevence ochrany dětí a bezpečnosti mládeže

Ve spolupráci s Policií ČR, občanským sdružením KAPPA HELP se minimálně 1x ročně uskuteční beseda s dětmi (termíny budou upřesněny).

5. Ankety

Ankety budou zaměřeny hlavně na šikanu a protidrogovou prevenci. Účastní se všechny děti. (termín prosinec, duben).

6. Besedy pro děti

Besedy budou zaměřeny na prevenci rizikového chování - průběžně.

7. Další besedy a aktivity

Tento bod bude plněn podle aktuálních nabídek a možností zařízení.

8. Pobyty v přírodě

Zimní pobyty v přírodě spojené s lyžováním.

Letní pobyty v přírodě.

9. Jednodenní vycházky do přírody

Uskuteční se v rámci školní výuky, tak v mimoškolní činnosti.

10. Sportovní a volnočasové aktivity

Celoročně je možno využívat ke sportovní činnosti rozsáhlý multifunkční sportovní areál.

Naše zařízení samo pořádá a též se zúčastňuje mnoha sportovních soutěží.

Děti účastní několika pobytů zaměřených na prevenci a výchovu a účastní se výběrových aktivit zaměřených na aktuální problematiku dané cílové skupiny.

